

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXV/220/2020
Rady Gminy Świąciechowa
z dnia 19 listopada 2020 r.

**Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych na rok 2021**

Rozdział 1

WPROWADZENIE

§1.

Alkoholizm dotyka coraz więcej osób bez względu na płeć, wiek i pochodzenie społeczne. Napoje alkoholowe stają się nieodłącznym elementem spotkań rodzinnych, towarzyskich czy zawodowych bez względu na środowisko. Niepokojące jest zjawisko powszechnej tolerancji spożywania alkoholu przez ludzi młodych. Niejednokrotnie rodzice sami podają dzieciom tzw. alkohole słabe, np. szampan, piwo. Polska zajmuje jedno z pierwszych miejsc na liście państw pod względem ilości spożycia alkoholu przypadającego na statystycznego Polaka oraz ilości osób uzależnionych. Jak wiadomo człowiek może uzależnić się nie tylko od alkoholu ale także od innych substancji psychoaktywnych. Przystępując do opracowania gminnego programu konieczne jest uświadomienie sobie, że problemy związane z uzależnieniem od np. alkoholu, narkotyków, nikotyny i innych dotyczą różnych sfer naszego życia i powodują różne szkody (społeczne, zdrowotne, ekonomiczne) zarówno te wymierne, związane choćby z opieką zdrowotną, wypadkami drogowymi czy przestępczością, jak i te niewymierne (cierpienie i ból). Należy zdawać sobie sprawę z tego, że szkody te dotyczą zarówno kraju, społeczności lokalnej, jak i konkretnej rodziny. Dlatego "polityka uzależnień" powinna obchodzić wszystkich i chociaż obserwacje wskazują, że w samorządach gminnych dzieją się rzeczy ważne i potrzebne, to należy wciąż doskonalić i rozwijać lokalne systemy rozwiązywania problemów uzależnień.

Rozdział 2

SAMORZĄD GMINNY A USTAWA O WYCHOWANIU W TRZEŹWOŚCI I PRZECIWDZIAŁANIU ALKOHOLIZMOWI

§ 2.

Zgodnie z zapisami art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zwanej dalej „ustawą”, samorząd gminny jest zobowiązany do prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;

- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży (art. 13¹ ust. 1 i 15 ustawy) oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

§ 3.

1. Realizacja zadań, o których mowa w art. 4¹ ust. 1 jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi .
3. Zgodnie z zapisami art. 12 ust. 1 i 2 ustawy, rada gminy ustala w drodze uchwały dla terenu gminy liczbę punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, jak i w miejscu sprzedaży oraz zasady usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Do zadań wójtów, burmistrzów, prezydentów miast, zgodnie z art. 4¹ ust. 3 ustawy należy powołanie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności inicjujących działania w zakresie określonym w ust. 1 oraz podejmujących czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych wykonują także ekspertyzy dotyczące zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z odnośnymi uchwałami rady gminy oraz wydają opinię w drodze postanowień, stanowiące warunek wydania zezwolenia przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych (zgodnie z art. 18² ust. 1 ustawy).

Rozdział 3

PRZEPISY LOKALNE DOTYCZĄCE WYKONYWANIA ZADAŃ OKREŚLONYCH W USTAWIE O WYCHOWANIU W TRZEŻWOŚCI I PRZECIWDZIAŁANIU ALKOHOLIZMOWI

§ 4.

1. Przy opracowaniu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Świąciechowa na 2021 r. uwzględnione zostały wskazówki wynikające z rekomendacji do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2021 r. Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Zadania i sposoby ich realizacji określone w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2021 r. dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych form pracy i wykonania w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe oraz ewentualną pomoc merytoryczną i materialną ze strony podmiotów zewnętrznych - jednostek samorządowych wyższego szczebla, organizacji, instytucji i osób fizycznych.
3. Finansową podstawę realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stanowią dochody gminy z opłat za wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
4. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych może być modyfikowany w przypadku uzasadnionych potrzeb związanych z zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów alkoholowych uchwałami Rady Gminy.

§ 5.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych została powołana Zarządzeniem Wójta Gminy Świąciechowa Nr 0050/10/2014 z dnia 17 lutego 2014 r.

§ 6.

1. Podmioty posiadające zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych na dzień opracowania programu wg posiadanych zezwoleń. Podmioty posiadające zezwolenie –
 - 1) spożycie alkoholu w miejscu sprzedaży - **5** punktów,
 - a) do 4,5% alkoholu oraz piwa - **5** punktów,

- b) od 4,5% do 18% alkoholu - **3** punkty,
- c) powyżej 18% alkoholu - **3** punkty,
- 2) spożycie alkoholu poza miejscem sprzedaży - **20** punktów:
 - a) do 4,5% alkoholu oraz piwa - **20** punktów,
 - b) od 4,5% do 18% alkoholu - **20** punktów,
 - c) powyżej 18% alkoholu - **19** punktów

Rozdział 4

DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ I INNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH W GMINIE ŚWIĘCIECHOWA

§ 7.

Charakterystyka Gminy.

Gmina Święciechowa położona jest w powiecie leszczyńskim, w południowej części województwa wielkopolskiego.

Powierzchnia ewidencyjna gminy wynosi 13 449 ha, co pozwala zaliczyć ją do gmin średniej wielkości. Według stanu na dzień 10.11.2020 r. Gminę zamieszkuje 9 071 mieszkańców, z czego 3 735 mieszkańców liczy sama Święciechowa. Podobnie jak w innych rejonach powiatu leszczyńskiego w gminie Święciechowa dominuje rolnictwo. Rolnicy z powodzeniem uprawiają zboże paszowe i hodują trzodę chlewną. Lasy, grunty leśne i zadrzewienia zajmują 4 543 ha, tj. 33,78% powierzchni Gminy. (Powierzchnia ewidencyjna z Zestawienia Zbiorczego Gruntów dla Gminy wg Stanu na 01.01.2020 r.)

§ 8.

Charakterystyka Gminy pod względem problemów społecznych.

1. Do głównych problemów społecznych dotyczących ludność gminy Święciechowa należą przede wszystkim:

- 1) ubóstwo;
- 2) bezrobocie, szczególnie długotrwałe z wieloma konsekwencjami dla życia jednostki i rodziny;
- 3) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, szczególnie w rodzinach wielodzietnych i niepełnych;

- 4) niepełnosprawność, długotrwała choroba;
- 5) alkoholizm.

2. Statystyki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świąciechowa wskazują, iż ze świadczeń pomocy społecznej rodziny korzystają najczęściej z powodów:

- 1) ubóstwo - 68 rodzin (162 osoby w rodzinach);
- 2) bezdomność - 2 osoby;
- 3) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - 21 rodzin (70 osób w rodzinach);
- 4) bezrobocie - 20 rodzin (53 osoby w rodzinach);
- 5) niepełnosprawność - 75 rodzin (136 osób w rodzinach);
- 6) długotrwała lub ciężka choroba - 99 rodzin (179 osób w rodzinach);
- 7) alkoholizm - 13 rodzin (27 osób w rodzinach);
- 8) rodziny wielodzietne - 4 rodziny (19 osób w rodzinach).

3. Z rozeznania pracowników socjalnych (rodzinny wywiad środowiskowy) wynika, że w rodzinach z ww. problemami społecznymi związane jest często nadużywanie alkoholu przez członków rodzin.

4. Z informacji udostępnionych przez Komendę Powiatową Policji – Zespół Dzielnicowych w Świąciechowie wynika, iż w 2020 r. na terenie Gminy Świąciechowa przeprowadzono postępowania w sprawie przestępstw przeciwko rodzinie i opiece. Najczęstszym skutkiem stosowania przemocy w funkcjonowaniu rodziny jest zanik więzi rodzinnych, alkoholizm członków rodziny, brak poczucia bezpieczeństwa (szczególnie dla małoletnich) i utrata wzorców postępowania zgodnych z normami społecznymi. Sytuacja konfliktowa powoduje, że część dzieci i młodzieży większość czasu spędza poza domem, co naraża je na niekorzystny wpływ środowiska rówieśniczego.

Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji – Zespół Dzielnicowych w Świąciechowie informują o przestępstwach, gdzie źródłem był alkohol:

- 1) mandaty karne w związku ze złamaniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi - 26; (dot. spożywania alkoholu w miejscach publicznych)
- 2) kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwym - 15;
- 3) interwencje ogółem: 228 (w tym 14 - interwencji domowych).

Rozdział 5

STAN ZASOBÓW W SFERZE PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE ŚWIECIECHOWA

§ 9.

Na terenie Gminy Świeciechowa funkcjonują następujące instytucje i organizacje, które w swoich działaniach realizują zadania z zakresu zapobiegania problemom społecznym, w tym przeciwdziałania alkoholizmowi:

- 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 2) Zespół Dzielnicowych w Świeciechowie,
- 3) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 4) Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- 6) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Zdrowia w Świeciechowie,
- 7) Szkoły i placówki oświatowe,
- 8) Parafie,
- 9) Samorządowy Ośrodek Kultury w Świeciechowie,
- 10) Organizacje pożytku publicznego.

Rozdział 6

MISJA, CELE I ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W ROKU 2021

§ 10.

MISJA: zapobieganie powstawaniu problemów alkoholowych.

CEL I - Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia i rehabilitacji dla osób uzależnionych od alkoholu.

1. Cele szczegółowe:

- 1) ułatwienie osobom uzależnionym od alkoholu udziału w programach terapeutycznych;

2) organizowanie warunków pierwszego kontaktu dla osób uzależnionych i współuzależnionych;

2. Odbiorcy:

1) organizatorzy poradnictwa i działań wspierających;

2) placówki terapeutyczne;

3) osoby uzależnione i ich rodziny;

3. Zadania:

1) umożliwienie osobom z gminy Świąciechowa systematycznego udziału w zajęciach terapeutycznych w Poradni Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Lesznie;

2) finansowanie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych oraz osób doświadczających przemocy domowej, do którego zadań należy:

a) motywowanie zarówno osób uzależnionych jak i osób współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia odwykowego, kierowanie do leczenia specjalistycznego;

b) motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nie uzależnionych, do zmiany szkodliwego wzorca picia;

c) udzielenie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym (np. poprzez rozmowy podtrzymujące, prowadzenie przy punkcie konsultacyjnym grupy wsparcia dla osób po zakończonym leczeniu w placówce odwykowej);

d) rozpoznanie zjawisk przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymywania przemocy;

e) gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc rodzinie;

- finansowanie ponadstandardowej terapii uzależnień dla osób i rodzin po odbyciu terapii podstawowej;

- współpraca z biegłymi sądowymi w zakresie orzecznictwa uzależnienia od alkoholu (pokrycie kosztów wydania opinii biegłych);

- kierowanie do sądu wniosków o przymusowe leczenie w stosunku do osób, które odmówiły dobrowolnego leczenia bądź je przerwały;

- finansowanie warsztatów i szkoleń dla realizatorów zadań wynikających z programu w celu podniesienia kwalifikacji i profesjonalizmu świadczonych usług.

CEL II - Udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej a przede wszystkim ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. Cel szczegółowy: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinach poprzez współpracę Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z Gminnym

Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Świąciechowa.

2. Odbiorcy:

- 1) placówki i instytucje tworzące system interwencji i przeciwdziałania przemocy;
- 2) rodziny, w których występuje przemoc, ofiary i sprawcy;

3. Zadania:

- 1) świadczenie pomocy psychologicznej w punkcie konsultacyjnym także dla ofiar przemocy;
- 2) realizacja programu opiekuńczo-wychowawczego w ramach zajęć o charakterze terapeutycznym skierowanych dla dzieci z rodzin zagrożonych dysfunkcją.

4. Cele programu terapeutycznego:

1) Rozwojowe:

- a) budowanie poczucia wspólnoty grupowej;
- b) zaspokojenie potrzeby aktywności społecznej;
- c) zaspokojenie potrzeb wyrażania siebie;
- d) zaspokojenie potrzeby nawiązania bliskiego kontaktu z osobą dorosłą;
- e) zaspokojenie potrzeby przynależności do grupy rówieśniczej i jej aprobaty;

2) Edukacyjne:

- a) zdobycie umiejętności porozumiewania się i konstruktywnego rozwiązywania konfliktów z dorosłymi i rówieśnikami;
- b) uczenie różnych sposobów odreagowywania negatywnych emocji;
- c) doskonalenie umiejętności rozpoznawania i nazywania emocji;
- d) dostarczenie wiedzy nt. skutecznej i nieskutecznej komunikacji;
- e) zdobycie umiejętności wyrażania uczuć negatywnych;

3) Terapeutyczne:

- a) budowanie pozytywnego obrazu siebie i zwiększenie poczucia własnej wartości;
- b) stworzenie okazji do odreagowania napięć emocjonalnych;
- c) zaspokojenie potrzeby bycia ważnym;
- d) podejmowanie wspólnych działań służb i instytucji stosujących procedurę Niebieskiej karty, tj. Policja, GOPS, Sąd, GKRPA, służba zdrowia;
- e) organizacja i finansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży z realizacją programu profilaktycznego.

CEL III - Organizacja i prowadzenie działań profilaktycznych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

1. Cele szczegółowe:

- 1) wdrażanie różnorodnych form programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży zapobiegających używaniu alkoholu i substancji psychoaktywnych;
- 2) wspieranie instytucji prowadzących działalność profilaktyczną w organizowaniu różnorodnych form pracy profilaktycznej, opiekuńczo- wychowawczej, edukacyjnej i aktywizującej, w szczególności wśród dzieci i młodzieży;
- 3) rozwijanie wiedzy w społeczności lokalnej na temat problemów związanych z używaniem alkoholu poprzez prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej dotyczącej problemów alkoholowych.

2. Odbiorcy:

- 1) społeczność lokalna;
- 2) dzieci i młodzież szkolna;
- 3) instytucje, organizacje, osoby fizyczne prowadzące działalność profilaktyczną, opiekuńczą i wychowawczą, stowarzyszenia i organizacje pożytku publicznego działające na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych.

3. Zadania:

- 1) prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych, aktywizujących, ukierunkowanych na organizację alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, zmniejszających ryzyko kontaktu z alkoholem w ramach pozalekcyjnych zajęć jak, np. sportowo-rekreacyjnych, kółek zainteresowań oraz innych form;
- 2) realizacja programów profilaktycznych i warsztatów dla uczniów i nauczycieli w placówkach oświatowych na terenie gminy;
- 3) organizacja szkoleń zwiększających kompetencje osób podejmujących działania w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 4) zakup specjalistycznej literatury i materiałów edukacyjnych w celu rozpowszechnienia ich wśród uczniów, nauczycieli i rodziców;
- 5) publikowanie w prasie lokalnej artykułów dotyczących problematyki uzależnień.

CEL IV - Wspomaganie organizacji i instytucji działających na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

1. Cel szczegółowy: wspieranie i udzielanie pomocy instytucjom, organizacjom i osobom fizycznym w realizacji zadań i programów z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

2. Odbiorcy:

- 1) środowiska samopomocowe;
- 2) osoby zaangażowane w działania profilaktyczne;

3. Zadanie:

- 1) wspomaganie grupy samopomocowej w realizacji działań motywujących do podjęcia terapii i propagowania postaw trzeźwościowych;
- 2) propagowanie instytucji i osób wyspecjalizowanych w niesieniu pomocy dzieciom, młodzieży i dorosłym w obszarze problemów uzależnień;
- 3) kontynuowanie działań kontrolnych i interwencyjnych w stosunku do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.

Rozdział 7

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

§ 11.

Realizacja programu zakłada:

- 1) podniesienie świadomości mieszkańców Gminy Święciechowa wobec nadużywania alkoholu,
- 2) udzielanie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym,
- 3) zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczeniem alkoholizmu na terenie Gminy Święciechowa,
- 4) zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach, wynikających z uzależnień.

Rozdział 8

ZASADY FINANSOWANIA GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W ŚWIĘCIECHOWIE

§ 12.

1. Wydatki na wynagrodzenia i diety, szkolenia, koszty podróży służbowych (delegacje) członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świąciechowie finansowane są z budżetu gminy w ramach środków przeznaczonych na realizację zadań własnych wynikających z ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2. Dopuszcza się możliwość zlecenia do realizacji zadań stowarzyszeniom / organizacjom pożytku publicznego, a związanych z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi na rok 2021. Zadania te finansowane będą z budżetu gminy w ramach środków przeznaczonych na realizację zadań własnych wynikających z ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi pod warunkiem ich wydzielenia w planie finansowym.

§ 13.

Wydatki bieżące związane z funkcjonowaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świąciechowie (doposażenie pomieszczeń, artykuły biurowe, itp.) finansowane są jak w § 12.

§ 14.

Członkowie Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie, za udział w posiedzeniu komisji:

- przewodniczący Komisji oraz członkowie Komisji - 10 % minimalnego wynagrodzenia pracowników określonego w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 września 2020 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2021 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 1596) – za każdorazowy udział w posiedzeniu Komisji potwierdzony na liście obecności,
- sekretarz Komisji pełniący jednocześnie rolę koordynatora Gminnego Programu - 30 % minimalnego wynagrodzenia pracowników określonego w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 września 2020 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2021 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 1596) - płatne miesięcznie.